

**Гуманізація процесу навчання молодших школярів в умовах
відродження національної школи**

Відродження національної школи нашої молоді незалежної держави базується на ідеї гуманізації, яка є основою підвищення уваги до особистості дитини як найвищої соціальної цінності.

Сьогодні ми маємо авторську концепцію "Гуманітаризація загальної середньої школи" (Див.: Гуманітаризація загальної середньої освіти: Проект концепції (авт. С.У. Гончаренко, Ю.І. Мальований.-К., 1994). Наявність у ній простої, але дуже чіткої структури ("Загальні положення", "Гуманітаризація змісту освіти", "Гуманітаризація процесу навчання", "Гуманітаризація виховного процесу") допомагає нам зрозуміти глибину проблеми. Дана концепція охоплює широке коло актуальних проблем сучасної української школи і в своїх висновках, положеннях та рекомендаціях дає не тільки цілісну уяву про зміст та принципи ідеї гуманізації, але й визначає шляхи та можливості її використання.

Особливе місце у формуванні та подальшому розвитку здібностей молодших школярів посідає робота з розвитку мовлення (усного та писемного) на уроках рідної та російської мов.

Як свідчить практика, розвиток мовлення здійснюється за такими напрямками:

- 1) лексичний рівень (словникова робота);
- 2) синтаксичний рівень (робота над словосполученням та реченням);
- 3) рівень тексту (робота над зв'язним мовленням).

Всі рівні розвиваються одночасно і підпорядковані один одному, тісно зв'язані один з одним.

Тема "Текст" вивчається на уроках мови у всіх класах початкової школи. Слід звернути увагу на те, що робота на рівні тексту найскладніша, але саме вона дає змогу вчителю пропонувати молодшим школярам творчі завдання:

- аналіз та самостійне редагування готових зразків;
- складання текстів за малюнком чи серією малюнків;
- складання своїх текстів (текст-розповідь, текст-опис, текст-міркування);
- завдання для спостереження з метою активізації уявлення:

"Подивись на навколишній світ через краплинку роси",

"Послухай розмови птахів", "Барви осені", "Звуки зими";

- складання казок та складання віршів

(ці види робіт найбільш цікаві. "Казка,- за висловом В.О.Сухомлинського,- це свіжий вітерець, який роздмухує дитячу думку і мову.)

Виконання таких вправ допомагає учням початкових класів збагатити, активізувати та уточнити свій словниковий запас. Діти навчаються сприймати кожне слово за усіма його ознаками: звучанням, значенням, складом, формою, синтаксичною функцією в реченні.

На звичайних уроках мови ми активізуємо словниковий запас молодших школярів за допомогою дієслів та прикметників, наприклад:

с о н ц е - світить, гріє, сходить, заходить, виграє пожежею, пливе по небу, усміхається, ховається за хмаринки; та яскраве, лагідне;

в і т е р - дме, завиває, гудить, гуляє, шелестить травою, сушить землю; легкий, сильний, теплий, вітер-бешкетник;

Така підготовча робота вчить дітей образно описувати те, що вони бачать навкруги. А вчитель при цьому залучає своїх вихованців до виконання таких розумових операцій як аналіз та синтез, індукція та дедукція, порівняння та протиставлення.

На нашу думку така робота сприяє досягненню оптимального розвитку молодших школярів, бо вона збагачує сприйняття, збуджує фантазію та образне мислення учнів, підвищує їхню мовленнєву культуру.

Таким чином, ми дійшли висновку, що:

1. Мова - основа будь-якої розумової діяльності, засіб спілкування. Логічно чітка, послідовна мова учнів - показник розвитку їх інтелекту.
2. Цікаво організована робота з розвитку мовлення дійсно допоможе молодшим школярам стати творчою особистістю.
3. Як предмети гуманітарного циклу рідна та російська мови сприяють розвитку духовної та емоційної сфер особистості, формують світогляд молодших школярів.

